

LEZING KNR

Graag dank ik u voor de uitnodiging hier te spreken. Ik zal me kort even voorstellen. Dan heeft u een idee wie nu voor u staat. Ik ben geboren en getogen in Zuid-Limburg, Geleen. Na mijn middelbare school ben ik notarieel recht gaan studeren in Nijmegen en ben daar blijven hangen. Hoe komt het dat ik relatief veel werk voor religieuzen in Nederland. Dat heeft een aantal redenen. Een ervan is dat mijn oma een uitgetreden non is (ik weet niet of de overste van de arme dienstmaagden van Jezus christus in de zaal aanwezig is) verder heeft mijn vader het klein seminarium gevolgd bij de montfortanen. Met andere woorden het religieus leven is mij met de paplepel ingegoten. Voorts is mijn kantoor van oudsher een katholiek kantoor. Mijn voorgangers Stieger en Ten Berge deden al veel voor de religieuzen. Mijn voorganger en Ben Wanders hebben mij opgeleid en wegwijs gemaakt in het kerkelijk recht. Vandaar dat ik voor u sta.

Ik ga vanochtend een aantal zaken onder uw aandacht brengen betreffende de deelname van religieuze instituten aan het burgerlijk rechtsverkeer.

Als eerste wil ik het hebben over de verhouding van de Codex en ons Burgerlijk Wetboek in Nederland.

Alle religieuze instituten en hun zelfstandigen onderdelen zijn van rechtswege kerkelijke rechtspersonen.

Ze zijn bekwaam goederen te verwerven, te bezitten, te beheren en te vervreemden, tenzij deze bekwaamheid in de constituties uitgesloten of beperkt wordt.

In Boek 2 van het BW wordt uitdrukkelijk bepaald dat kerkgenootschappen alsmede hun zelfstandigen onderdelen burgerlijke rechtspersoonlijkheid bezitten. Dit betekent dat kerkelijke

rechtspersonen aan het burgerlijk rechtsverkeer kunnen deelnemen.

Simpel gezegd betekent dit dat u vermogen op naam van de kerkelijke rechtspersoon kunt hebben. Dit is uniek in de wereld. Ik kom hier later op terug.

Zoals ik net aangaf bezitten kerkelijke rechtspersonen burgerlijke rechtspersoonlijkheid. Dit houdt in: vrijheid in de ordening van de binnenkerkelijke organisatie en de rechtsverhoudingen, inclusief de beslechting van geschillen daarover.

Daarmee laat noch de burgerlijke wetgever noch de **burgerlijke rechter** zich in, voorzover dit niet in strijd is met de wet.

De Codex is geen gesloten rechtssysteem, dat geheel en al los van het burgerlijk recht staat. Integendeel, de Codex oriënteert zich voor de regeling van bepaalde aangelegenheden op het burgerlijk recht.

Het uitgangspunt van het kerkelijk recht is, dat dit recht zich zoveel mogelijk naar het burgerlijk privaatrecht voegt, zodat de katholieke kerk en haar instellingen aan het maatschappelijke leven kunnen deelnemen.

Niettemin stelt de Codex ook enkele grenzen. Omdat burgerlijke wetten in het kerkelijk recht met dezelfde gevolgen onderhouden worden streeft het kerkelijk recht geen eigen interpretatie en toepassing van het burgerlijk recht na, maar wordt de interpretatie en toepassing van het burgerlijk recht aanvaard.

Het kerkelijk recht geeft ook haar grenzen aan, waarbinnen het burgerlijk recht wordt aanvaard. Zo worden geen burgerrechtelijke regelingen aanvaard, die strijdig zijn met het kerkelijk recht (ookwel het goddelijk recht).

Met andere woorden: wanneer het kerkelijk recht een eigen regeling kent, dan heeft deze regeling voorrang boven de burgerrechtelijke regeling. Daarmee geldt voor de Codex als norm; dat het kerkelijke recht aan het burgerlijk recht prevaleert.

Zoals gezegd neemt de Codex voor vermogensrechtelijk handelingen het burgerlijkrecht over.

Niet alleen het algemene overeenkomstenrecht, maar ook het burgerlijk recht betreffende bijzondere overeenkomsten en betreffende het aangaan, nakomen en beëindigen van overeenkomsten worden overgenomen, evenals de hierop betrekking hebbende burgerlijke rechtspraak.

Op deze wijze wil de katholieke kerk en haar instellingen zich voegen naar het burgerlijk recht en, zoals burgerlijke personen, aan het burgerlijk rechtsverkeer deelnemen.

Maar het burgerlijk overeenkomstenrecht wordt alleen overgenomen voor zover de Codex geen eigen specifieke regelingen kent.

Waar de Codex voor vermogensrechtelijke aangelegenheden dus eigen (van het burgerlijk recht afwijkende) regelingen kent, daar prevaleert het kerkelijke recht.

Het vermogensrecht kent specifieke regelingen voor het stellen van bepaalde rechtshandelingen, zoals voor daden van buitengewoon beheer en voor vervreemding van kerkelijk vermogen.

Het gaat hier om kerkelijke rechtsfiguren, die nadere eisen en voorwaarden stellen, zoals het verkrijgen van de bevoegdheid of een machtiging dan wel van een verlof van het kerkelijk gezag, om bepaalde rechtshandelingen geldig te kunnen stellen. De regelingen wijken doorgaans niet van het burgerlijk recht af, maar vullen het burgerlijk recht aan.

Echter kent de Codex ook regelingen die evident van het burgerlijk recht afwijken.

Zo beleven bepaalde religieuzen de armoede zo radicaal, dat zij volledig afstand doen van eigen vermogen.

Deze religieuzen verliezen daarmee zowel hun bekwaamheid om vermogen te verwerven, als hun bevoegdheid om vermogen te bezitten.

Rechtshandelingen die een religieus in strijd hiermee stelt, zijn naar kerkelijke recht ongeldig. Een aangegane schuld of een schuld uit

aansprakelijkheid voor onrechtmatig handelen zal dan tevergeefs op een religieus worden verhaald, omdat daar niets te (ver)halen valt.

Deze kerkelijke regeling frustreert de doorwerking van burgerlijk recht.

Het burgerlijk recht zal deze regeling als zodanig niet erkennen.

Voor vermogensbeheerders kent de Codex ook een bijzondere regeling.

De Codex drukt vermogensbeheerders op het hart, om de voorschriften van het burgerlijk recht te onderhouden, en er voor te waken, dat de katholieke kerk en haar instellingen door het niet-onderhouden van burgerlijke wetten schade lijdt.

Voorts moeten bij aanbesteding van werk en het aantrekken van werknemers/ personeel de burgerlijke wetten betreffende de arbeid en het sociale leven nauwgezet onderhouden worden met de onduidelijke toevoeging: "... volgens de beginselen door de kerk gegeven".

Verder mogen beheerders namens een religieus instituut noch voor een burgerlijke rechtbank een rechtsgeding beginnen noch er zich tegen verweren, tenzij zij schriftelijk gegeven verlof hebben gekregen.

Waar dat mogelijk is, zal het kerkelijke recht haar eigen regelingen effectueren.

Dat zal het geval zijn, wanneer een aangelegenheid een louter binnenkerkelijke zaak blijft. Het kerkelijke recht kan dan onverkort worden toegepast.

Als een religieus instituut (of een instelling ervan) deelneemt aan het burgerlijk rechtsverkeer, kan dit wellicht worden gewaarborgd, door uitdrukkelijk te bedingen, dat op rechtshandelingen en op overeenkomsten het kerkelijke recht van toepassing is.

Maar waar deelnemend aan het burgerlijk rechtsverkeer kerkrechtelijke regelingen met burgerlijk recht in strijd zijn, kan het raadzaam zijn, dat het kerkelijk vermogensbeheer zich naar het burgerlijk recht voegt, om schade voor het

religieus instituut te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Deze situatie kan zich voordoen, wanneer de burgerlijke rechter die bij een geschil betrokken is, het burgerlijk recht onverkort en dan ten koste van het kerkelijke recht toepast.

Een voorbeeld. Stel een religieus heeft zonder verlof een testament opgesteld waarbij een familielid tot enig erfgenaam is benoemd. Zoals we hebben gezien is dit testament naar kerkelijk recht ongeldig.

Echter gaat het religieus instituut naar de burgerlijke rechter om het testament te vernietigen dan zal de rechter oordelen dat het testament wel rechtsgeldig is.

Hetzelfde geldt voor de structuur van de katholieke kerk. De katholieke kerk ontleent haar rechtspersoonlijkheid aan haar constitutie als godsdienstige gemeenschap.

In de Codex wordt de katholieke kerk als geheel als morele persoon geregeld. Verder kent het kerkelijk recht een eigen rechtspersonenrecht. Let op dat de kerkelijke instellingen die van een burgerlijke rechtspersoon uitgaan, het burgerlijk recht van toepassing is, dat de oprichting, de inrichting, de kwaliteit en de financiering van deze instellingen regelt.

Samengevat

Het kerkelijk recht maakt geen deel uit van de burgerlijke rechtsorde.

Het kerkelijk recht is geen gestalte van burgerlijk recht.

Vanuit het kerkrechtelijk standpunt staat het kerkelijke recht niet onder de heerschappij van het burgerlijk recht en staat -omgekeerd- het burgerlijk recht niet onder de heerschappij van het kerkelijk recht.

Beide zijn zelfstandige autonome rechtsordes die in die zin hun bestaansgrond aan zichzelf ontlene en zich op die titel tot elkaar verhouden.

Kerkgenootschappen en hun zelfstandige onderdelen genieten naar Nederlands burgerlijk recht private

rechtspersoonlijkheid.

Als kerkgenootschap nemen de katholieke kerk en haar instellingen aan het burgerlijk rechtsverkeer deel en staan aldus onder de heerschappij van het Nederlands burgerlijk recht.

Het kerkelijk recht wordt als statuut van het katholieke kerkgenootschap erkend en toegepast, voor zover dit niet strijdig is met dwingend Nederlands burgerlijk recht.

Dit betekend, dat kerkrechtelijke regelingen die in strijd zijn met dwingend burgerlijk recht, naar Nederlands burgerlijk recht niet worden aanvaard en niet worden toegepast.

Aldus prevaleert (naar Nederlands burgerlijk recht) dwingend burgerlijk recht aan het kerkelijk recht.

Wanneer een kwestie aan de burgerlijke rechter wordt voorgelegd, waarbij een instelling of een ambtsdrager van de katholieke kerk betrokken is, dan kan de rechter zich niet aan een burgerrechtelijke beoordeling daarvan onttrekken. De burgerlijke rechter zal de kerkelijke kwestie als een burgerlijke aangelegenheid beschouwen, interpreteren en beoordelen en in de mate waarin het burgerlijk dit toelaat, het kerkelijk recht toepassen.

De godsdienstvrijheid en de scheiding van Kerk en Staat respecterend, zal de burgerlijke rechter zich onthouden van het doen van een uitspraak inzake typisch godsdienstige aangelegenheden. Maar handelingen en gedraging van kerkelijke ambtsdragers en van kerkelijke instellingen worden aan het Nederlands burgerlijk recht getoetst en op die basis doet de burgerlijke rechter een uitspraak.

In de voorkomende gevallen zal een religieus instituut door een belangenafweging haar standpunt moeten bepalen.

Ik ga het nu hebben over de bijzondere situatie van kerkelijke rechtspersonen in Nederland en in de wereld.

In boek 2 van het Burgerlijk Wetboek wordt

uitdrukkelijk bepaald dat kerkgenootschappen alsmede hun zelfstandige onderdelen burgerlijk rechtspersoonlijkheid bezitten. Dit houdt in vrijheid in de ordening van de binnenkerkelijke organisatie en de rechtsverhoudingen.

Er zijn bijvoorbeeld dwingende burgerrechtelijke bepalingen ten aanzien van overdracht van onroerend goed, schenkingen, enz. In die gevallen gaat het Nederlands recht voor.

Het gegeven, dat kerkgenootschappen en haar zelfstandige onderdelen als zodanig erkend worden in de Nederlandse wet, betekend ook dat ze als zodanig, dus juist als kerkelijke rechtspersonen, aan het burgerlijk rechtsverkeer kunnen deelnemen.

Er zijn religieuze instituten die, geheel los van hun kerkelijke rechtspersoonlijkheid, vroeger (en ook thans nog) gekozen hebben voor een rechtsvorm naar Nederlands burgerlijk recht (denk aan een vereniging, stichting, zedelijk lichaam).

Deze burgerlijke rechtspersoon treedt dan op als vermogensdrager van de religieuze instituut en heeft daartoe eigen reglementen of statuten.

Dit was vanwege de onzekerheid in het verleden over de erkenning van de rechtspersoonlijkheid naar burgerlijk recht en het verrichten van handelingen binnen het Nederlandse rechtsverkeer is.

Het gevolg van deze keuze is echter wel dat het religieus instituut werkzaam is in twee verschillende rechtssystemen, die, zoals we zojuist hebben gezien, soms niet of niet geheel met elkaar in overeenstemming zijn.

De historisch verklaarbare reden om te kiezen voor een burgerlijke rechtsvorm, is voor religieuze instituten vervallen door de uitdrukkelijke erkenning van de kerkelijke rechtspersoonlijkheid in de wet.

Mede gelet op de toenemende invloed die de Nederlandse staat wenst te verkrijgen binnen burgerlijkrechtelijke stichtingen is mijn advies om het vermogen van het religieus instituut binnen de kerkelijke rechtssfeer te houden.

Kerkgenootschappen worden in Nederland niet aan

banden gelegd door het recht van de staat. Dit vloeit voort uit de scheiding van kerk en staat. Dit geeft kerkgenootschappen een grote mate vrijheid van inrichting van de kerkelijke rechtspersonen.

Zoals reeds hiervoor beschreven bezit in Nederland een kerkelijke rechtspersoon rechtspersoonlijkheid volgens algemeen kerkelijk recht, welke ingevolge het Burgerlijk Wetboek als zodanig erkend is naar Nederlands recht.

Dit betekent dat de kerkelijke rechtspersonen worden geregeerd door hun eigen recht.

Het gevolg hiervan is dat kerkelijke rechtspersonen als zodanig in Nederland aan het burgerlijk rechtsverkeer kunnen deelnemen. Met andere woorden in Nederland kunnen kerkelijke rechtspersonen (register)goederen in eigendom hebben.

Nederland is hierin uniek.

In de rest van de wereld wordt kerkelijke rechtspersoonlijkheid niet als zodanig erkend en kunnen de religieuze instituten niet aan het burgerlijk rechtsverkeer deelnemen.

In andere landen dienen kerkelijke rechtspersonen burgerrechtelijke rechtspersonen op te richten om aan het burgerlijk rechtsverkeer deel te nemen. Met als nadeel de verplichting tot transparantie in die landen.

Een voorbeeld: bij onze oosterburen moet, zeg maar de burgerlijk rechtspersoon van het religieus instituut, het vermogen op korte termijn worden uitgegeven, men mag niet ophopen. Zou men dit wel doen dan ontstaan er problemen met de fiscus. Daarnaast bestaan er in Nederland een aantal voordelige fiscale regels voor kerkelijke rechtspersonen. U kunt daarbij denken aan vrijstellingen met betrekking tot vennootschapsbelasting, schenk en erfbelasting en overdrachtsbelasting.

Voorts hoeven in Nederland kerkelijke rechtspersonen geen verantwoording aan de fiscus af te leggen. Verder bestaat er geen publicatieplicht voor kerkelijke rechtspersonen.

De Nederlandse staat bemoeit zich niet met een religieus instituut!

Zo goed als het in Nederland geregeld kan worden voor religieuzen zo kan het nergens anders in de wereld.

Dit is echter ook een valkuil!

Ik zal u een voorbeeld schetsen wat nogal eens voorkomt.

Stel het algemeen/generaal bestuur bevindt zich in het buitenland, bijvoorbeeld in Italië of Frankrijk en zij zijn niet goed op de hoogte van de unieke situatie in Nederland.

Vanwege afname van bestuurskracht is het algemeen bestuur bezig om provincies, regio's te laten fuseren.

Wat regelmatig voorkomt is dat zij vanuit hun eigen situatie denken, namelijk dat zij zelf het vermogen hebben ondergebracht in een burgerrechtelijk rechtspersoon en er geen rekening mee houden met het feit dat het vermogen in Nederland op naam staat van het religieus instituut.

Dus wat gebeurt er: ze fuseren volgens het kerkelijk recht, dat is allemaal prima in orde en in het buitenland gaat dat ook goed omdat de burgerrechtelijke rechtspersonen niet zijn betrokken bij de kerkrechtelijke fusie.

Echter in Nederland gaat het dan helemaal fout wanneer er onroerend goed is in de kerkelijke rechtspersoon.

De belastingdienst in Nederland gaat bij internationale fusies overdrachtsbelasting heffen tenzij je dat van tevoren met de inspecteur afspraken heb gemaakt.

Mocht er binnen uw religieus instituut een internationale fusie dienen plaats te vinden, dan kan dat ook in Nederland; alleen regel eerst de situatie in Nederland en ga daarna pas kerkrechtelijk fuseren.

Wat men bijvoorbeeld eerst zou kunnen doen is het vermogen overdragen aan een kerkrechtelijk huis en daarna pas over gaan tot de kerkrechtelijke fusie. Let op dat het vorenstaande ook geldt bij een

zetelverplaatsing naar het buitenland.
Kerkrechtelijk kan zo'n zetelverplaatsing allemaal makkelijk geregeld worden, maar voor de Nederlandse fiscus neemt u de rechtspersoon op en verhuist haar naar het buitenland.
Ook hier weer. Het kan in Nederland eigenlijk wel geregeld worden. Maar wel graag in de juiste volgorde.

De algemene besturen moeten zich ervan bewust zijn dat ze eerst het vermogen in Nederland goed moeten neerzetten en daarna pas het kerkrechtelijk gaan regelen.

Zorg ervoor dat uw algemeen bestuur goed op de hoogte wordt gebracht van de bijzondere situatie in Nederland. En het blijven herhalen.

De situatie in Nederland biedt natuurlijk ook kansen voor de algemene besturen.

Men kan in Nederland het gehele vermogen van het religieus instituut binnen de kerkelijke rechtssfeer houden zonder bemoeienis van de overheid.

Men kan binnen de grenzen van het kerkelijk recht de structuur zo opzetten als men zelf wilt met de fiscale voordelen in Nederland.

Verder is Nederland in zijn algemeenheid een zeer stabiel land in de wereld en in Nederland zijn veel goede vermogensbeheerders gevestigd die over de hele wereld opereren. Ik weet dat een aantal religieuze instituten dit al doen, namelijk het vermogen in andere landen overbrengen naar Nederland en dat hier gaan beheren.

Ik wil het nu kort hebben over de vermogensrechtelijke reglementen.

Bij deelname aan het burgerlijk rechtsverkeer zouden de religieuze instituten om hun rechten en plichten aan te geven simpelweg kunnen verwijzen naar de Codex en voor hen geldend eigen recht. Omdat dit recht voor de buitenwereld moeilijk bereikbaar en verstaanbaar is, worden de voor het vermogens- en beschikkingsrecht relevante regelingen van een religieus instituut ordelijk bijeen geplaatst in een Vermogensrechtelijk

Reglement, dat overeenstemt met het algemeen kerkelijk recht en het eigen recht van het instituut.

Voor de goede orde meld ik u dat voor kerkelijke rechtspersonen niet het vereiste van de Nederlandse wet geldt, namelijk dat vermogensrechtelijk reglementen in een notariële akte worden vastgelegd. Het verdient echter ernstig aanbeveling dit wel te doen.

Voor de buitenwereld, die met religieuze instituten zaken moeten doen, is zo'n notarieel vastgelegde samenvatting van het vermogens- en beschikkingsrecht in civielrechtelijke termen duidelijker dan de in Codex.

Binnen het kader van de Codex, kan een religieus instituut in eigen recht bepalen, wanneer handelingen van het beheer het "gewoon beheer" te boven gaan en als handelingen van "buitengewoon beheer" aangemerkt dienen te worden.

Dit buitengewoon beheer kan betrekking hebben op de hoogte van bedragen maar ook op de wijze waarop het beheer over geld en goederen gevoerd moet worden.

Het eigen recht kan daaraan ook voorwaarden verbinden, waaraan op straffe van nietigheid van de transactie voldaan moet worden.

Wat dus door oversten, economen en eventueel andere gemachtigden gedaan kan worden, en wat niet, of alleen onder bepaalde voorwaarden, wordt door het "eigen recht" vastgesteld. Laat dit uitdrukkelijk terugkomen in uw vermogensrechtelijk reglement.

Uiteraard moet men ook rekening houden met de door het kerkelijk recht aan de Heilige Stoel of de diocesane bisschop voorbehouden bevoegdheden.

Zorg ervoor dat uw vermogensrechtelijk reglement up to date is.

Mocht u zijn omgevormd naar een regio of een huis, en u neemt deel aan het economisch rechtsverkeer wijzig dan ook uw vermogensrechtelijk reglement.

Ik ga het nu hebben over de eigen aard van de

goederen van religieuze instituten
In zijn algemeenheid. Alle kerkelijke
rechtspersonen zijn subjecten die bekwaam zijn
goederen te verwerven, te behouden, te beheren en
te vervreemden volgens het recht.
Het eigendomsrecht van goederen komt, onder het
hoogste gezag van de Heilige Stoel/paus, toe aan
de rechtspersoon die deze goederen op wettige
wijze verwerven heeft.
Religieuze instituten zijn rechtspersonen en
goederen van religieuze instituten zijn derhalve
kerkelijke goederen, die vallen onder de
voorschriften van Boek V van de Codex en de eigen
regels.
Privévermogens van religieuzen persoonlijk of
onder beheer van religieuzen, zijn geen kerkelijke
goederen. Instellingen en ondernemingen, die door
religieuzen zijn opgezet of beheerd of ondersteund
worden, en die geen publieke kerkelijke
rechtspersonen zijn, hebben ook geen kerkelijke
goederen.

Ik sta even stil staan bij privé vermogens van
religieuzen. Ik zie wel eens testament van een
religieus waarin een legaat is opgenomen waarbij
geld aan de familie wordt nagelaten of onroerend
goed en soms zelf ook wel waarin de familie tot
erfgenaam is benoemd.
Ik ga ervan uit dat er bij het opmaken destijds de
machtiging is gegeven door de overste.
Wat ik nu soms ook zie is dat de desbetreffende
religieus er een beetje mee in zijn maag zit en
ook de huidige overste ligt het op de maag, want
hij of zij moet het gaan uitvoeren.
Een oplossing hiervoor kan zijn door het nu al te
gaan regelen.
Mocht er geld zijn, geef het nu met de warme hand,
of schenkt het stuk land nu. Dit is voor de
desbetreffende religieus en overste vaak een hele
opluchting.
Kijk ook nog eens na wie in de testamenten is
benoemd tot erfgename.
In veel testamenten is de burgerrechtelijke

stichting benoemd, bestaat die nog? en zo ja zijn de statuten nog in orde.

In oude statuten staat vaak dat de provinciaal overste het bestuur van de stichting benoemt of de vertegenwoordigd bevoegde bestuurder van de stichting is. Stel u bent omgevormd naar een regio of huis. Wie is dan bevoegd om de stichting te vertegenwoordigen? Mocht dit niet meer kloppen wijzig dan de statuten.

Is de kerkelijke rechtspersoon tot erfgename zijn benoemd, bestaat deze nog?

Mocht er wel een erfenis zijn dan moeten we ervoor zorgen dat de familie van de religieus geen figuurlijke knuppel krijgt om mee te slaan.

Voor geld doen mensen vaak de vreemdste dingen.

Ik weet dat de leden van Franse religieuze instituten vaak een zelf geschreven uiterste wil hebben.

Deze zijn in Nederland niet rechtsgeldig.

Vaak krijg ik van een religieus te horen maar ik heb niets. Dat kan, maar wanneer u een eigenbankrekening heeft inzake AOW of PGB dan zal er in regel een verklaring van erfrecht nodig zijn om de bankrekening op te heffen.

Kijk de akten na of het wel klopt. Zo niet, onderneem aktie.

Ik wil het nog hebben over bestuurbaarheid.

Veel religieuzen instituten vinden het belangrijk gelet op de veroudering en afname van de leden in Nederland casu quo Europa de zaken op basis van hun doelstelling voor de toekomst goed te regelen. Men voelt zich verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat de inspiratie van de stichter en de goede tradities in het religieus instituut in de toekomst een blijvende aandacht krijgen.

Men streeft ernaar om het charisma en de geest van de stichter en de traditie en de geest van het religieus instituut te handhaven en te bevorderen als een belangrijk deel van de verdere missie van het religieus instituut.

De ontwikkeling van vergrijzing zet zich ook in de toekomst door, waarbij de bestuurbaarheid van de

instituten verder onder druk komt te staan. Een goed toekomstig besturen van een instituut vraagt om een nieuwe bestuursstructuur. Mocht u dat nog niet hebben geregeld: Ga dat dan nu opzetten.

Of wanneer het einde inzicht is van een religieus instituut zet dan een soort "sterfhuisconstructie" op.

Ik zie vaak dat u wel erover aan het nadenken bent maar ik zie ook dat veel instituten nog niet klaar zijn voor de toekomst. Het is nu geen 5 voor 12 maar 1 voor 12.

U dient zo spoedig mogelijk stappen te gaan zetten om tot een eindresultaat te komen welke u voor ogen heeft.

Ik zal kort een aantal oplossingen aandragen. Het belangrijkste is natuurlijk dat u een ruime begroting maakt voor de verzorging van de leden van het religieus instituut tot aan de laatste zuster of broeder aan toe.

Mocht het religieus instituut ophouden te bestaan in de nabije toekomst dan zou een oplossing kunnen zijn om aansluiting te zoeken bij een ander religieus instituut welke hetzelfde charisma/gedachte heeft.

Hoe gaat dit in zijn werking: u draagt uw gehele vermogen over aan dat religieus instituut en maakt afspraken over de bestemming van het vermogen voor uw eigen leden en een taakoverdracht.

Wanneer men zo'n overdracht op de juiste manier regelt kan zo'n overdracht zonder schenk of overdrachtsbelasting geregeld worden.

Mocht u alleen het onroerend goed willen overdragen dan is er wel overdrachtsbelasting verschuldigd. Fiscaal gezien is het alles of niets.

Hou hiermee rekening.

Mocht u het vorenstaande niet willen; zorg dan ervoor dat u het nu klaar gaat zetten.

Hier bedoel ik mee. Maak een plan. Ten eerste weer voormelde begroting. Mocht er vermogen overblijven; ga dan kijken in de lijn en de

gedachte van het instituut waarvoor dat vermogen is bestemd.

Maar ga niet wachten tot de laatste broeder of zuster is overleden.

Regel het nu.

U bent er immers zelf nog bij en laat het niet over aan degene die na uw dood moeten gaan regelen.

Let op dat er een juiste controle/toezicht is op de beheerders van uw vermogen voor het geval u het zelf niet meer kunt regelen.

In de meeste vermogensrechtelijke reglementen staat dat u naar de geest van het religieus instituut solidair te zijn met andere religieuze instituten en het financieel ondersteunen van maatschappelijke organisaties die werkzaam zijn volgens een of meer van de doelstellingen van het religieus instituut, zowel rechtstreeks als indirect via zelfstandige of aanverwante organisaties.

Met andere woorden: u kunt ook andere religieuze instituten helpen/steunen die wel een toekomst hebben en het wellicht niet breed hebben.

Bijvoorbeeld betaal het groot onderhoud van de gebouwen.

Mocht het religieus instituut blijven bestaan en wilt u het vermogen in Nederland houden dan kunt bijvoorbeeld de Provincie omvormen naar een regio of een huis welke onder de bijvoorbeeld het algemeen bestuur komt te hangen.

Verder zal het gehele vermogen van de Provincie moeten worden overgedragen aan de de regio/huis. Voor het geval de zusters/broeders in Nederland niet meer in staat zijn om te besturen zullen de zusters/broeders vanuit buiten Nederland de regio/het huis dienen te gaan besturen casu quo volmacht te verlenen.

Wat ik wel eens opmerk in de praktijk is dat het algemeen bestuur nog niet de gevolgen overziet van zo'n omvorming. Mijn advies is dat u het algemeen bestuur mee neemt bij zo'n omvorming en dat ze duidelijk wordt gemaakt hoe uw situatie is en aan

gaat geven wat hun taken en verantwoordelijkheden zullen gaan worden.

Een andere mogelijkheid is dat u een nieuwe kerkelijke rechtspersoon opgericht.

Bij deze nieuwe organisatiestructuur worden de tijdelijke goederen en materiële bestuurlijke taken van de Provincie overgedragen aan een nieuw op te richten kerkelijke rechtspersoon

De statuten van de nieuwe kerkelijke rechtspersoon kunnen in beginsel door de Congregatie zelf worden opgemaakt. In de regel kiest men voor een organisatiestructuur met een bestuur en een controlerende Raad van Toezicht.

In de Raad van Toezicht kunnen terzake deskundigen personen worden benoemd. Verder zal de Provincie worden omgevormd in een huis, welk huis zich richt op immateriële deel van de bestuurstaak van de zusters.

Met de oprichting van de Kerkelijke instelling geeft u binnen de kerkelijke rechtssfeer een richtinggevend normenkader aan voor goed deugdelijk bestuur en goed toezicht conform het eigen recht zodat de uitvoering van hun missie gewaarborgd is.

Deugdelijk bestuur ligt zeer in de lijn van een beweging naar verantwoordelijkheidsgevoel, beter management en betere controle.

Essentiële waarden zijn hier transparantie en verantwoordelijkheid. Deugdelijk bestuur betreft dus de werking en de interne controle van de Kerkelijke instelling.

Een goed deugdelijk bestuur en toezicht omvat een reeks regels en gedragingen die bepalen hoe de Kerkelijke instelling wordt bestuurd en gecontroleerd.

Let op. U kunt het juridisch helemaal goed voor elkaar hebben. Maar waar het ook om gaat zijn de poppetjes. Mocht u de verkeerde mensen hebben aangesteld dan kan het alsnog mis gaan.

Het gaat niet alleen om een goede juridische

constructie maar ook om de juiste mensen te benoemen.

Tot slot dit.

Iedereen weet dat je goede en slechte advocaten hebt. Maar bij notarissen denkt men dat ze allemaal hetzelfde zijn/doen. Het maakt niet uit naar welke je gaat. Dat is foute gedachten. Bij ons heb je ook goede en slechte vakbroeders.

En de aller gevaarlijkste zijn diegene die geen kaas hebben gegeten van het kerkelijk recht en denken het wel te kunnen gaan regelen voor u.

Dit kan tot fiscale bloedbaden leiden. Hiervan zijn voorbeelden genoeg. Ook hier geldt stel de juiste mensen aan.

Wat ik u nog wel meegeven is: ga het nu regelen.

Zet het nu zo neer zoals u denkt dat dat het beste is voor uw religieus instituut.

U bent er namelijk nog zelf bij en laat het niet aan andere over.

Het is 1 voor 12!

Dank voor uw aandacht.